

Povești românești cu tâlc

Ilustrate de
Alexandru Stănese

Petre IPIRESCU

Ion Pop RETEGANUL

Ioan SLAVICI

ION CREANGĂ



AQUILA

Oradea
2022

Cuprins

Copilul cel isteț	5
<i>Petre Ispirescu</i>	
Norocul și mintea	12
<i>Ion Pop Rețeganul</i>	
Băiet sărac	22
<i>Ioan Slavici</i>	
Fata săracului cea isteată	46
<i>Petre Ispirescu</i>	
Cinci pâini	58
<i>Ion Creangă</i>	

Copilul cel isteț

de Petre Ispirescu

Un om, odată, rămase văduv. El nu avea pe lume nici al nouălea neam. Își jeli nevasta ce-și jeli, dar văzu că nu folosește la nimic jelirea. Începu a-și căuta de trebi. Ajuns, însă, la căruntețe, nu se putea împăca el cu singurătatea. Pasămite omul trăise bine cu răposata, se îngăduiseră și le mersese treaba înainte; trăiseră, cum am zice, cu pace și cu mulțumire.

Copii nu le dăduse Dumnezeu nici unul. Vedeți dumnea-voastră, n-avea omul cu ce să se mângâie. Era singur cuc.

Îl băteau gândurile câteodată să se însoare a doua oară. Nu-i venea, însă, bietului om să-și uite nevasta dintâi; ș-apoi nu știa peste ce pământ va da. Sta în cumpene. Să zică da, îi era frică să nu dea tocmai acum spre bătrânețe peste vreo muierușcă care să-l joace giurgina. Să zică ba, urâtul singurătății îi da ghes și nu-l lăsa în pace. Așa e omul când este învățat cu dichisul lui, cu rostul casei sale. Și apoi, vedea și el că începuse a i se cam risipi casa; deoarece nu mai era într-însa un al doilea sufletel de om măcar.

Ce să facă? După ce se mai gândi și se mai răzgândi, ce-i vine lui? Numai, iacă, își ia inima în dinți, călcă în gura lăcomiei și hotărăște să-și ia un copil de suflet. El socoti



cu mintea lui că așa ar fi mai bine. Nici pe răposata nevastă-sa, adică, să n-o pună la uitare, nici el să nu rămână singur.

Acum altă nevoie. Cum să facă el să-și aleagă un copil de suflet și pe cine să ia pe lângă dânsul, el, care n-avea rude nici cât ai îmbruca o dată. Stătu la chibzuiuri și, punând degetul pe frunte, plănuiește cât plănuiește, apoi zise: „*Mă voi scula mâine de dimineată, voi umbla prin cetate și Dumnezeu să-mi scoată înaintea ființa pe care s-o iau de suflet*”.

Planul era bun. Dar ziua în care ieși omul să-și găsească copil de suflet se brodi să fie vineri. Ieșind omul din casa lui, dis-de-dimineată, a doua zi cutreieră cetatea și parcă toți copiii intrară în pământ, că nu întâlni nici unul. Totuși, îndoiala nu i se strecură în inimă, căci, voind cu tot dinadinsul să aibă cu dânsul măcar un sufletel, se încumetase de ieși afară din cetate și mergea iaca așa pe drumul cel mare, fără să știe nici el unde se ducea. Se vede că-l trăgea ața la orânda lui.

N-apucă să mai facă vreo doi-trei pași și dete peste un șarpe. Omul zise:

— Vrei tu, șarpe, să fii copilul meu de suflet? Am de toate, și bani, să-i mănânci cu lingura.

— Mai e vorbă? Cum să nu vreau, răspunse șarpele, numai să ne învoim.

— Da' cum păcatele să nu ne învoim? Eu am fost însurat și m-am învoit cu nevasta ca și cu un frate.

— Bine! Eu nu cer mai mult, fără decât să mă porți în cârcă.

— Atât numai? întrebă biet omul. Dacă este așa, tu ești fiul meu de suflet.

Se învoiră și omul luă pe șarpe în cârcă. Șarpele i se încolăci împrejurul gâtului și se așeză acolo ca într-un culcuș.

Omul umbla cu gâtul îmbrobodit și nu făcea nimic fără să știe și șarpele. Mâncarea unuia era și mâncarea celuilalt. Ceea ce bea unul bea și celălalt. Nimic nu făcea unul fără altul.

Trecu multă vreme la mijloc. Înțelegerea dintre dâșii nu se strică niciodată. Vezi că omul, îngăduitor precum firea îl lăsase



pre dânsul, nu crâcnise nimic. Dară, pârdaľnicele de bătrâneți, când vin, aduc cu dânsule fel de fel de metehne.

Omului, îmbătrânind, începuseră, deh!, a-i tremura picioarele. Umbla de parcă era pus în papainoage, ba încă și spinarea începuse a i se aduce. Ce să mai ocolim? Să spunem drept pe șleau: iacă se cocoșase de bătrân, mai ales că purta în spinare o sarcină pe care n-o mai putea duce, căci șarpele crescuse; se făcuse mare.

Omul, biet, începuse a se tânguı. Într-una din zile, cuteză a zice:

— Măi, șarpe, fătul meu, fie-ți milă de crescătorul tău și mai dă-te și tu jos că, iată, m-a împovărat Dumnezeu cu bătrânețile și nu te mai pot duce!

— Ba să-ți muți gândul, tată! Așa ne-a fost învoiala și așa are să fie până vei intra în pământ.

Știa omul că așa era, dar credea că va găsi la șarpe milă de copil. Mila de la copilul de suflet, ca umbra de mărăcini, povestea ăluia.

Bietul om răbdă în piele și mai purtă în cărcă pe șarpe ce-l mai purtă și, văzând că atâta sarcină îl slăbise de tot, mai rugă pe șarpe să aibă milă de tată-său și să se mai dea jos.

Aș!, pe cine să rogi? Șarpele nu voi să asculte nici rugăciune, nici nimic și nici că avu gând să se clinească din loc.

Unii, alții, văzând trudele omului, îl povățuıră să meargă la judecată. Omul ascultă și trase pe șarpe la judecată. Când se înfățișară, omul își spuse păsul. Judecătorii întrebare pe șarpe; cum de nu face ceea ce este cu dreptul și să mai slăbească pe bietul unchiaș, să se mai odihnească și el.

— Cu dreptul, cu nedreptul, nu știu eu, așa ne-a fost învoiala, răspunse șarpele.

— Așa este, bătrânule? întrebare judecătorii.

— De, asta așa este, răspunse unchiașul, dar atunci când am făcut învoiala eram mai tânăr și puteam să duc sarcina. Eu acum nu cer să stricăm învoiala, ci să aibă milă de neputințele mele, căci mi-e fiu de suflet, și după moartea mea tot al meu lui are să-i rămână.